

Vi i Bråttensby

Augusti 2010

Utsikt från gödselstacken

Vilda djur i Bråttensby

En afton med film och kort på vilda djur som är tagna i Bråttensby eller i närheten.

Vi behöver er medverkan. Har ni filmat eller tagit kort på djur, hör av er till Sune tel 0513-40025.

Boka fredagen den 12/11 kl 19.00

Bygdegården

Studieförbundet
Vuxenskolan

Nossans vattenregleringsföretags årsmöte

På Nossans vattenregleringsföretags årsmöte i Eggvena bygdegård den 26/5 avtackades Uno Andersson, Ingvar Valdemarsson och Birger Yngvesson med blommor för de många år de varit med i styrelsen.

Nyvalda i styrelsen blev Sven Öberg, Lars-Rune Hermansson och Joakim Unosson. Börje Aronsson och Rune Johansson (ny ordförande) omvaldes i styrelsen.

Christer

Vi i Bråttensby

Redaktionsgrupp:

Kjell Johansson 0322-628113 brattensby@tele2.se
Barbro Johansson 0322-628113 barbro.jo@tele2.se
Margareta Håkansson 0513-40042 mchakan@swipnet.se
Paul Johansson 0513-40008 paul-johansson@swipnet.se
Cecilia Frändberg 0513-40250 cecilia.frandberg@utb.herrljunga.se
Hemsida: <http://home.swipnet.se/brattensby/>

Prenumeration

För de personer som bor i Bråttensby är tidningen gratis. Tidningen delas ut. Om det är någon som inte får tidningen inom Bråttensby så informera redaktörerna.

Pressstopp och utdelning

Tidningen planeras att delas ut 4 gånger per år med pressstopp den 15 februari, maj, september och november.

Du kan ladda ner tidningen på vår hemsida se "Hemsida". För att få veta när tidningen kommer så kan du skicka din e-postadress till brattensby@tele2.se så får du information om när tidningen är utlagd på hemsidan.

Annons

För att täcka kostnaderna för tryckning säljer vi en annons för 250.-. Sponsring är ett annat alternativ för dig som vill bidra till tidningens tryckkostnader. Hör av dej om du vill annonsera eller sponsra.

Övrigt

Vi behöver hjälp med att dela ut tidningen och vi har några som hjälper till. Vill du dela ut tidningen så hör av dig till redaktionsgruppen.

Tidningen är till för att ge oss i Bråttensby en sammanhållning och gemenskap. Hjälp oss att fylla den med text och bild. Kom gärna med material, helst via mail till brattensby@tele2.se.

Ska vi byta växter med varann?

Margareta Håkansson, Berit Johansson, Paul Johansson, Berna Bengtsson och Elsie Valdemarsson väljer bland växtligheten.

Det var frågan en junikväll i bygdegården, när några trädgårdsentusiaster träffades och delade med sig åt varandra av plantor av olika slag. Och frågan besvarades med ja, vilket gjorde att deltagarna kunde åka hem och förnya och försköna sina rabatter, kryddland och fönsterbräden.

Trädgårdsintresset i Sverige är stort och växer (ursäktas vitsen) hela tiden. Trenderna kommer och går. Längre har det t.ex. varit inne att skapa olika rum i trädgården, för att göra det mer spännande och för att man ständigt ska mötas av nya anblickar. Vatten och sten är populära inslag och många inrik-

tar sig på att samla någon speciell växt, som t.ex. ro-sor eller clematis.

Något annat som intresset ökar alltmer för är köksväxtsodling med grönsaker, frukt, bär och kryddor. Vill man ha närodlat och ekologiskt kan man ju inte få det bättre än att odla själv, och inte

mycket går upp mot att plocka ihop mid-dagen från det egna grönsakslandet och att sedan avnjuta t.ex. den nykokta färsk-potatisen med dill, och de späda morötterna, majrovorna och mangolden frästa i olja och kryddor. Och sedan avsluta det hela med solvarma jordgubbar med grädde.

Några jordgubbsrevor fanns inte att tillgå vid växtbytardagen, men mycket annat, såsom pelargon, ormöga, gulltörel, viva, rosmarin, syren, kattfot och blå viol. En fika hanns också med innan vi vände hemåt med våra nyförvärv.

Barbro

**Birger och Margareta Yngvesson
sponsrar denna tidning**

Recension Pojken som hade två kajor

En varm julikväll cyklar jag till Östergården för att tala med författaren till *Pojken som hade två kajor*. Som författarens barnbarn kan jag inte undgå att känna mig stolt; boken läste jag i vintras, kort efter att jag läst P O Enquists *Ett annat liv* som går att jämföra med min farfars bok på flera vis, men vilken som är bäst är svårt att säga.

Det är fem år sedan Yvonne Gunnariussön på Borås tidning besökte Paul för att få material till en biografisk artikel. Paul gjorde då ett sådant intryck på Yvonne med sina berättelser att hon sade att han borde skriva en bok om sitt liv. Det var en tanke att leka med, men att det skulle bli mycket mer än så förvånar i alla fall författaren själv. Ändå har han skrivit till och från hela livet, vilket också framgår i förordet till *Pojken som hade två kajor*.

Pojken som hade två kajor tar sin början i Pauls tidigaste minnen och rör sig sedan framåt och bakåt innan den landar i tiden strax innan författaren blev Bråttensbybo. Det är inte rätt att kalla boken för en ren

självbiografi. I blandningen av det rent personliga, dramer som utspelade sig i huvudpersonens omgivning, anekdoter från avlägsnare håll och tid, beskrivningar av hur saker en gång fungerade med mera, är det reflektionerna som binder samman det hela. Även när inte dessa är uttalade finns de mellan raderna och i själva formuleringarna och resultatet är enligt mig att boken blir sällsamt levande och läsvärd även för den som inte har någon anknytning till händelserna eller personerna. Berättandet präglas av ödmjukhet samtidigt som man inte har problem att känna att författaren vet precis vad han pratar om.

Det är svårt att välja ut ett citat som är särskilt karaktäriserande för boken, men en historia från Pauls tidiga barndom är den om uroxen:

”Kunskapen om uroxar torde ha kommit från min bror och hans skolkunskaper. För mig var en sådan ox ett stort och kraftigt och farligt djur. Vid en expedition på vedbacken hittade jag en böjd grangren som

var bruten loss från stammen. I vinkeln från grenen satt en flisa från stammen och i den kunde ett huvud med ett öga skönjas. Eftersom ögat såg vänligt ut beslöt jag att tämja den stora Uroxen och det lyckades alldeles förträffligt.”

Det framgår att uroxen blev en utmärkt följeslagare till Paul som inte hade någon närmare lekkamrat än sin fyra år äldre bror. Men inget varar för alltid:

”En dag parkerade jag min uroxe mot väggen och då jag senare skulle ta en ny ridtur hade han rymt. Längre sökte jag honom, men han återfanns aldrig och att fråga någon vuxen vedsamlare efter en uroxe var utan mening.”

Reflektionerna handlar emellanåt om ”stora frågor” och man förstår bara av att läsa på baksidan att den religion Paul mötte som barn, inte minst genom sin strängt religiösa mor, blivit något för honom att brottas med för livet. Religionskrig är nu något han alltid reagerar emot. Borde det inte finnas ett sätt att hitta fram till Gud utan att göra honom liten? För liten gör man honom, säger Paul, om man tror att man kan slåss för honom. Paul läser inte sällan litteratur av religiösa tänkare. Inte minst var det lämplig kvällsläsning när han skrev sin roman och behövde något som krävde stor koncentration för att få bort tankarna på sin egen bok när han lade sig för att sova.

Boken innehåller dels historier där alla inblandade inte framstår som helt ärofulla, dels sådant som man brukade kalla ”hysch-hysch”. På frågan om han uteslutit saker, säger Paul att det har han om de berört levande personer och varit speciellt känsliga. Det har också funnits saker som kommit med men som han själv var tveksam till vid tryckningen. Han har dock inte fått någon

reaktion på att det skulle ha stått för mycket. Istället tycks en och annan ha blivit besviken på att det inte stod mer.

Paul är väl knappast känd för att vara orolig för hur han själv framstår, eller för den delen att säga vad han tänker, och en sådan inställning är definitivt en tillgång när man skriver en självbiografi. Men värmen i personporträtten är då desto mer gynnsam. Människorna, han själv och andra, görs inte stora, men heller inte till åtlöje.

Paul erkänner att han gärna kan vrida till det så att folk ska bli tvungna att tänka på vad de egentligen läser. Och nog får man efter att ha läst boken säga att Paul skriver som han talar, men jag frågar ändå om han har någon bok eller författare som förebild. Paul funderar och tycks inte ha något direkt svar på frågan men citerar Runeberg:

En gång min första kärlek frågte jag:
»Min levnads stjärna, säg, hur tändes du,
och vadan äger du ditt milda ljus?»
Då sade stjärnan: »Har du sett nån gång,
hur lätt en flyktig sky kan skymma mig?»
Jag sade: »Än med mörker, än med ljus
ett moln gått opp och dolt dig för min syn;
dock brann du lika klar, sen det försvann.»

”Om du kan se vad som finns bakom detta”, säger han, men jag vet inte om det är bakom molnskyn eller dikten han menar och i så fall vad det skulle betyda och eftersom han inser det han med, skrattar vi åt det och därmed är intervjun avslutad.

Petter Johansson

Utsikt från gödselstaden

Jag har varit runt i Bråttensby och fotograferat från ladugårdarnas gödselstäder, flera har en vacker utsikt från dessa. Om den som körde ut mōkakärran tänkte på vyn som låg bortom gödselstaden vet jag inte, men

emellanåt bör ju personen säkert ha gjort det. Ibland var det vackra soluppgångar eller -nedgångar, för en del ligger mot dom väderstrecken. Kanske hördes den första lärkan därifrån eller sågs den första sädes-

ärkan där. Kanske hade man fullt upp med att få kärran till änden på en smal bräda för att tippa av skiten. Många har nog en bättre utsikt därifrån än från sitt köksfönster. Min tanke är att visa foton, tagna från dessa. Se-

dan får ni fundera från vilka gårdar dom är tagna. Rätt svar på sid 9.

Sune Johansson

(Bild 1 finns på tidningens framsida.)

Öppen Gård i Väst

En del av besättningen hos Bo-Lennart och Per på Anny Lantbruk i Lund, Vårgårda.

Lördag den 24 juli var en förväntansfull skara på väg till Brättensby bygdegård mellan Vårgårda och Herrljunga.

Framkomna dit möttes vi av mottagningskommittén redan på parkeringen och inne i bygdegården rådde en febril verksamhet med kaffekokning, dukning och uppbullning. Vädret var hyfsat med uppehåll och passade bra för umgänge. Allt fler strömmade till och till sist blev bygdegården fylld till sista plats. Nåja den tillhör inte de största men ett 70-tal personer hade anlänt.

Efter fika, välkomsthälsning och information, var det dags för dagens värd Christer Håkansson att ta till orda. Han berättade att han egentligen kom från Boråstrakten men hamnat i denna vackra bygd av något annat vackert – det som senare blev hans hustru Margareta. Detta innebar att han blev mjölkbonde på Lunda Gäddegården.

För några år sedan beslöt de att avveckla den bundna mjölkproduktionen och fick tips om lugna och trevliga kötttraskor av Herefordras och därmed blev det.

Efter detta berättade Eva Vikingsson entusiastiskt om projektet ”Kullings kalvdans” och gav smakprov, vilket var mycket uppskattat. Det är tur att det finns eldsjälar på vår landsbygd.

Därefter var det dags för en kortare förflyttning till Gäddegården med sin mindre avelsbesättning Lunda Hereford.

Det visade sig vara en fin samling djur med rötter från kända avelsbesättningar. Såväl kor som kalvar och den nya tjuren lät sig villigt beskådas på nära håll utan rädsla för denna stora grupp okända människor.

Även ladugården besågs och en hel del tips och frågor framkom. Det är alltid lika intressant att ta del av denna erfarenhet och kunskap.

Som arrangör är det också roligt att se välskötta gårdar som dagen till ära är extra uppfädd, eller vad sägs om högtryckstvättat och nymålat kostall.

Dagen fortsatte med en ny förflyttning till Anny Lantbruk i Vårgårda där kompanjonerna Per Andersson och Bo-Lennart Ny-

Hereforddjuren på Gäddegården lät sig villigt beskådas av intresserade från när och fjärran.

denfelt i bolagsform bedriver köttdjursuppfödning med 60-talet dikor. Här var det inte uppbundet utan lösdrift och även här har man lämnat mjölkproduktionen och börjat med Charolais och fastnat för Chianina. Som betäckare tjänstgör en Herefordtjur. Man kan ha olika meningar om rasvalet, i synnerhet när man själv är förtjust i Hereford men slaktlistor visade både god tillväxt och klassning. Även här besågs både stallar

och djur och även här hade man vinnlagt sig om både djur och besökare.

Efter rundvandringen avslutades dagen på Vårgårda Rasta med en gemensam middag, varefter vi nöjda efter en trevlig dag kunde bege oss hemåt.

Till sist ber jag att få tacka alla besökare för en trevlig dag tillsammans och ett jättestort tack till alla som jobbat för att Herefordklubb Västs traditionella Öppna Gård blev så lyckad och minnesvärd och kanske ger oss idéer och fler Herefordbesättningar.

Rätt svar gödselstackar:

- 1 Börje Åhman, Skattegården
- 2 Lasse Bengtsson (Kurt och Bernas), Lunda Östergård
- 3 Peter Hallberg, Brunnshovad
- 4 Birger Yngvesson (Gerons) Gäddegården
- 5 Christer Håkansson, Gäddegården

Ane Andersson

Norsk-svenskt samarbete i Bråttensby skola

Det började med att Eva Weissbach behövde en kamin. Hon letade på nätet men där fanns bara tråkiga kaminer, tyckte hon. Så fick hon tips om att det fanns en norrman i Dalsland, Ragnar Ed, som sålde kaminer. Hon åkte dit, föll direkt för kaminerna och köpte med sig en på stående fot. Den gav god värme och snart var det dags för en ny resa till

Dalsland för att köpa en kamin till lilla skolsalen. Hon fascinerades av hantverket och frågade Ragnar om han kunde lära henne att renovera antika gjutjärnskaminer. Javisst, sa

Ragnar, och så var samarbetet igång.

Nu har de båda kommit så långt att uthuset vid Bråt-

Den sandgjutna kaminen som man troligen även lagade soppa i locket på.

Ragnar och Eva framför gamla skolan.

tensby skola har omvandlats till verkstad och butik. I verkstaden står den gamla kokgrytan som har byggts om till en spis, vilken ska användas för att värma järndelarna. Här finns också kaminer i olika skick och i olika stadier i renoveringsprocessen. En kamin är nästan helt klar, en kamin ligger i rostiga delar och ska renoveras åt en norsk kund. En kamin med många sprickor ska Eva ha som övningsprojekt för att lära sig svetsa.

Renoveringen börjar med att kaminen tas isär i sina beståndsdelar och slipas rena från rost. Eva berättar om vilken aha-upplevelse det var första gången hon började putsa på en rostig kamin och upptäckte att rosten bara sitter på ytan och under det kommer det vackra järnet fram. Sedan ska eventuella sprickor slipas och svetsas. Att svetsa i gjutjärn är komplicerat och kräver övning.

En kamin som skall värma upp den lilla skolsalen

Järnet ska värmas till 250° innan det svetsas, för att vattnet ska gå ur och för att det ska vara varmt när man svetsar. Sen ska de putsas och svärtas med grafitpasta.

Vad är det som är så speciellt med att renovera antika gjutjärnskaminer?

- Det fantastiska är den förvandling kaminerna genomgår från rostigt skrot till vackra kaminer, säger Ragnar.

Dessutom motverkar det stress att arbeta med järn, menar de.

- Järnet måste ha sin gång, det går inte att skynda på processen, säger Eva. Jag gör nya upptäckter hela tiden. Man får lära känna

järnet. Det var t.ex. fascinerande när jag första gången fick se hur mycket vatten det finns i järn.

- Det är också tillfredsställande att ta vara på gammal kultur, säger Eva och Ragnar. Det finns så många vackra kaminer som bara kasseras som skrot för att man inte ser värdet i dem.

I det rum som ska bli butik står de färdigrenoverade kaminerna, små och stora, runda och fyrkantiga, gjorda i Norge och Sverige. De blänkande svarta kaminerna har tillverkats från 1700-talet fram till 1930-talet och med sina olika former, mönster och vackra ornament är de en glädje att se. Här finns den stora fyrkantiga kaminen som värmer upp hela rummet. Och här finns en liten sandgjuten kamin från 1700-talet, som troligen har används som resekamin vid krigstågen. Ovandelen går att vända och får då formen av vad som kan ha varit en liten soppgryta, med möjlighet att koka soppa på kaminen.

Men här finns inte bara kaminer. En fot till ett järnbord har fått en ny skiva gjord av en rund kaminbotten. På en bänk ligger en sotningslucka med texten "Östlunds järnaffär Herrljunga Vedum", här finns grytor, väffeljärn och rånjärn och på golvet ligger ett par rejäla stolpskor i järn. En sockertopp med tillhörande sockertång står på ett bord. Ute på gården står en äs-sja, kommen från en bonde på norsk-svenska gränsen, som lovade Ragnar att han "får låna den så länge han lever", detta för att han visste att Ragnar gärna säljer vidare det han får i sin ägo.

Under många år har Ragnar byggt upp sin verksamhet i Dals Högen i Dalsland, med kunder från både Norge och Sverige.

Men nu i höst flyttar han till Bråttensby. Eva, som säger sig än så länge gå i lära, deltar i planeringen av vad verksamheten ska innehålla. Affärsidén är att renovera och sälja kaminer, och även att renovera kaminer på beställning. De tänker sig också att det i förlängningen kan bli lite av antikhandel i skolan, med försäljning av glas, porslin och textil, men med kaminerna som bas. Den stora spisen i verkstaden kan också användas till att bränna keramik samtidigt som järnet värms. Eva kom på idén och nämnde den för Ragnar, och nästa dag hade han gjort ett galler att ställa lergodset på.

- Det är så vårt samarbete går till, säger Eva och skrattar. Jag kommer på en idé och Ragnar ser genast hur man kan förverkliga den.

För Bråttensbyborna blir det möjlighet att komma och titta närmare på de vackra gjutjärnsalstren sista helgen i september, då Eva och Ragnar kommer att visa och demonstrera kaminer och tillbehör och även bjuda på kaminbakade plättar.

Barbro

Den stora kraftiga kaminen som värmer försäljningslokalen.

*Demonstration av
Gjutjärnskaminer*

Kom på öppet hus
lördagen den 25 september mellan 11-17
och söndagen den 26 september kl 13-17

Vi bjuder på kaffe och kamingräddade amerikanska plättar med sylt och grädde. Eva och Ragnar